

Finansdepartementet

Internationella och ekonomiska avdelningen,
Ekonomisk politik och fördelning

Teknisk bilaga till Ekonomisk jämställdhet september 2025

Denna bilaga innehåller en beskrivning av de datamaterial, modeller, metoder, begrepp och definitioner som används i 2025 års bilaga Ekonomisk jämställdhet (prop. 2025/26:1 bilaga 3).

Begrepp och definitioner

Inkomstbegrepp

Individuell disponibel inkomst eller disponibel inkomst: Sammanlagd inkomst från lön, näringsverksamhet, kapital och positiva transfereringar minus negativa transfereringar såsom direkt skatt (se nedan), betalt underhållsbidrag och återbetalda studielån. Erhållna studielån ingår som en positiv transferering. Hushållsgemensamma inkomster, som t.ex. bostadsbidrag, fördelas lika mellan hushållets vuxna (20 år eller äldre).

För att undersöka individers ekonomiska självständighet, grundad på de inkomster som tillfaller individen själv, beräknas individens individuella disponibla inkomst. Det sker genom att individens inkomster summeras medan hushållsgemensamma inkomster, som t.ex. bostadsbidrag, fördelas lika mellan hushållets vuxna (20 år eller äldre).

Månadslön: Överenskommen månadslön omräknad till heltid.

Lönestrukturstatistikens månadslön innehåller flera olika lönekomponenter. Förutom fast lön ingår även fasta lönetillägg och ett stort antal rörliga lönetillägg som t.ex. tillägg för obekväm arbetstid. Även sjuklön (den ersättning som arbetsgivaren har ansvar för) ingår i löneinkomsten. Däremot ingår inte årsvisa belöningssystem som t.ex. bonus, vinstdelning eller

tilldelning av aktier/optioner i lönestrukturst statistiken. Övertidsersättning ingår inte heller.

Standardvägd månadslön: För att få en bild av löneskillnaderna mellan kvinnor och män kan strukturella skillnader som hänger samman med t.ex. yrke, ålder och utbildning rensas bort genom s.k. standardvägning. Detta sker genom att genomsnittlig månadslön för respektive kön beräknas för kombinationer av fyra åldersgrupper, två utbildningskategorier, två arbetstidsgrupper, två sektorsgrupper och inom varje yrke (429 yrken inom standard för svensk yrkesklassificering [SSYK 2012]). Dessa genomsnittslöner vägs för respektive kön samman med antalet anställda inom varje grupp.

Arbetsinkomst: Lön samt inkomst eller underskott av näringsverksamhet (inkluderat den inkomst från fåmansföretag som beskattas som tjänst).

Kapitalinkomst: Kapitalinkomster består av kapitalvinster och kapitalförluster samt övriga kapitalinkomster. Kapitalvinster och kapitalförluster består av nettot av realiserade kapitalvinster och kapitalförluster som uppstår när reala eller finansiella tillgångar säljs. Övriga kapitalinkomster består av olika typer av ränte- och utdelningsinkomster och schabloninkomster från ISK-konton och kapitalförsäkringar. Ränteutgifter beaktas inte i beräkningen av kapitalinkomsterna, utan endast i beräkningen av individens skatt.

Marknadsinkomst: Arbetsinkomster bildar tillsammans med kapitalinkomster marknadsinkomster.

Transfereringar: Transfereringar består av pensioner, lönerelaterade transfereringar och försörjningsrelaterade transfereringar. *Pension* består av allmän pension (tidigare ålderspension), tjänstepension, privat pensionsförsäkring, arbetsskadelivränta och livränta. *Lönerelaterade transfereringar* består av transfereringar som har till uppgift att ersätta inkomstbortfall under arbetslivet när individen inte kan förvärvsarbeta på sitt ordinarie arbete på grund av t.ex. sjukdom eller vård av barn, såsom sjukpenning och föräldrapenning. Även arbetslöshetsersättning ingår i de lönerelaterade transfereringarna. *Försörjningsrelaterade transfereringar* består av transfereringar vars syfte bl.a. är att utjämna skillnader i försörjningsansvar, såsom barnbidrag, bostadsbidrag, underhållsstöd och studiestöd. Även ekonomiskt bistånd ingår i de försörjningsrelaterade transfereringarna.

Skatter: Endast de skatter och avgifter som individen själv ansvarar för beaktas i beräkningen av disponibel inkomst, dvs. direkta skatter såsom inkomstskatt och kapitalskatt, allmän pensionsavgift, fastighetsavgift, med avdrag för de skattereduktioner som berör individen.

Grupper och bakgrundsvariabler

Inkomstgrupper: Grupper som skapas när en population ordnas efter storleken på inkomsten och därefter delas in i lika stora grupper. Den del av populationen som har lägst inkomster återfinns i den lägsta inkomstgruppen, och de med högst inkomster i den högsta inkomstgruppen.

När indelningen i inkomstgrupper görs separat för kvinnor respektive män är andelen av kvinnorna och andelen av männen i de olika inkomstgrupperna lika stora. Däremot kan nivån på den disponibla inkomsten skilja sig åt mellan kvinnor och män i samma inkomstgrupp.

Andel självförsörjande: Självförsörjningsmättet avser att mäta hur stor andel av individerna i förvärvsaktiv ålder (20–65 år) som under ett år arbetar, alternativt har annan egen inkomst, i sådan omfattning att de antas kunna försörja sig själva. Som självförsörjningsgrundande inkomst räknas individens bruttolön och inkomst av aktiv näringsverksamhet, inkomst från kapital och vissa arbetsrelaterade transfereringar. I bruttolönen ingår statliga anställningssubventioner, då dessa inte särredovisas i statistiken. Som självförsörjande inkomst räknas även inkomstrelaterad pension. Bland de arbetsrelaterade transfereringar som räknas som självförsörjningsgrundande inkomst ingår t.ex. sjukpenning och inkomstbaserad föräldrapenning, förutsatt att bruttolönen eller inkomsten av aktiv näringsverksamhet under året är större än noll. I detta fall antas frånvaron från arbetsmarknaden vara av mer kortvarig karaktär, och individen antas i normalfallet ha ett arbete att komma tillbaka till. Individer som enbart uppbär föräldrapenning eller sjukpenning under ett år antas ha en längre frånvaro från förvärvsarbete, varför föräldrapenning eller sjukpenning i dessa fall inte räknas som självförsörjningsgrundande inkomst.

Inkomstgränsen för självförsörjning har satts till tre inkomstbasbelopp. Individer med en självförsörjningsgrundande inkomst som understiger tre inkomstbasbelopp under ett år klassificeras som ej självförsörjande. Heltidsstuderande och värnpliktiga med en självförsörjningsgrundande inkomst

som understiger tre inkomstbasbelopp ingår dock inte i kategorin ej självförsörjande, utan de utgör en egen kategori.

Företagare definieras i bilagan Ekonomisk jämställdhet 2025 som kvinnor och män vars huvudsakliga arbetsinkomst utgör förvärvsinkomst från näringsverksamhet (dvs. har positiv inkomst av aktiv näringsverksamhet) eller lön från fåmansföretag.

Mått och nyckeltal

Inkomstgap. Inkomstgapet beräknas som

$$\text{Inkomstgap} = \frac{(\text{Mäns medelinkomst} - \text{Kvinnors medelinkomst})}{\text{Mäns medelinkomst}} * 100$$

Det är möjligt att dekomponera¹ individuell disponibel inkomst för att ange olika inkomstslags bidrag till gapet i disponibel inkomst. Bidraget från ett enskilt inkomstslag till det totala inkomstgapet beräknas som:

$$\text{Bidrag till inkomstgapet} = \frac{(\bar{I}_M - \bar{I}_K)}{\bar{DI}_M} * 100$$

$\bar{I}_M$ – Mäns genomsnittliga inkomst av inkomstslaget

$\bar{I}_K$ – Kvinnors genomsnittliga inkomst av inkomstslaget

$\bar{DI}_M$ – Mäns genomsnittliga disponibla inkomst

I 2025 års bilaga Ekonomisk jämställdhet redovisas tre olika gap; *inkomstgap*, *arbetsinkomstgap* och *lönegap*.

Arbetsinkomstgapet beräknas på liknande sätt som inkomstgapet.

Inkomstgapet och arbetsinkomstgapet beräknas på hela befolkningen i den aktuella åldersgruppen. Lönegapet beräknas i stället på de som är anställda och har löneinkomst från anställning.

Marginaleffekt för anställda med löneinkomst: Marginaleffekten för en individ beräknas med hänsyn till hushållets samlade inkomster. Den anger den andel av en individs marginella inkomstökning som faller bort för hushållet till följd av ökad skatt, ökade avgifter och minskade transfereringar i hushållet. Marginaleffekter beräknas med Fasit-modellen (se nedan) efter en tänkt årlig

¹ Dela upp.

ökning av individens löneinkomst med 1 000 kronor. De skatte-, avgifts- och transfereringssystem som ger upphov till marginaleffekter är inkomstskatter, bostadsbidrag, bostadstillägg till pensionärer, äldre försörjningsstöd, barnomsorgsavgift, hemtjänstavgift, betalt underhållsbidrag, ekonomiskt bistånd och återbetalning av studielån.

Beräkningar av marginaleffekter görs för individer i åldern 20–65 år som är anställda och har en löneinkomst. Individen ska också ha bott i Sverige hela året, inte vara ålderspensionär och inte ha en negativ disponibel inkomst.

Ersättningsgrad vid arbetslöshet: Ersättningsgraden för en individ beräknas med hänsyn till hushållets samlade inkomster samt sammansättning och anger den andel av den disponibla inkomsten som hushållet får behålla när individen går från arbete till arbetslöshetsersättning:

$$ERS = \frac{\text{disponibel inkomst vid icke-arbete}}{\text{disponibel inkomst vid arbete}}$$

Ersättningsgrader beräknas med Fasit-modellen (se nedan) för personer i åldern 20–64 år. Först beräknas den disponibla inkomst som hushållet skulle ha haft om individen hade arbetat hela året. Därefter beräknas den disponibla inkomst som hushållet skulle ha haft om individen i stället skulle ha haft arbetslöshetsersättning hela året. Den disponibla inkomsten beräknas i båda fallen med hänsyn till betalda skatter och erhållna bidrag. En lägre inkomst kan t.ex. innebära rätt till bostadsbidrag. Ersättningsgrader beräknas både exklusive och inklusive kompletterande ersättningar som utgår enligt kollektivavtal eller genom medlemskap i en fackförening.

Beräkning av ersättningsgrader görs för individer som har varit sysselsatta eller arbetssökande och som har varit bosatta i Sverige under hela analysåret. Ersättningsgrader har inte beräknats för personer med inkomst av näringsverksamhet.

Datamaterial

HEK – Hushållens ekonomi

Urvalsundersökningen Hushållens ekonomi (HEK) var 1975–2013 källan till Sveriges officiella inkomstfördelningsstatistik. Från och med undersökningsåret 2014 ersätts HEK av ny totalräknad inkomstfördelningsstatistik (TRIF, se nedan).

HEK var en urvalsundersökning som genomfördes varje år. Urvalet bestod av personer som var 18 år eller äldre och folkbokförda i landet i slutet av undersökningsåret. Både urvalspersonen och tillhörande hushållsmedlemmar ingick i undersökningen. Uppgifterna samlades in från deklaraionsuppgifter, telefonintervjuer och olika administrativa register. I den sista versionen av HEK (2013) ingick ca 39 000 individer fördelade på ca 17 000 hushåll.

TRIF – Totalräknad inkomstfördelningsstatistik

Den totalräknade registerbaserade inkomstfördelningsstatistiken (TRIF) baseras helt och hållet på administrativa register från bl.a. Skatteverket och Försäkringskassan. Den ersätter sedan 2014 urvalsundersökningen HEK. TRIF har samma syfte som HEK, nämligen att beskriva utvecklingen och fördelningen av hushållens inkomster. Framställningen av statistiken skiljer sig dock åt, vilket medför att de båda datakällorna inte är fullt jämförbara. De huvudsakliga skillnaderna är undersökningarnas upplägg och konstruktionen av hushållsbegrepp.² Eftersom hushållsbegreppet inte ligger till grund för beräkningen av individuell disponibel inkomst har omläggningen av statistiken sannolikt mycket marginell betydelse för skillnaden mellan kvinnors och mäns inkomster.

Den officiella inkomststatistiken omfattar i huvudsak inkomster från arbete och olika transfereringar i Sverige. Inför publiceringen av statistiken för 2020 har Statistiska centralbyrån (SCB) dock kompletterat Inkomst- och taxeringsregistret med pensions- och löneinkomst från Danmark, Finland, Island och Norge för åren 2011–2020.³ SCB har analyserat effekten på statistik om förvärvsinkomster och ekonomisk standard av revideringen. Analysen visar att inkomsterna generellt ökar mer för män än för kvinnor. Nordiska inkomster finns även med i data fr.o.m. 2021.

STAR - Statistiskt Analysregister

Finansdepartementet har i arbetet med bilagan Ekonomisk jämställdhet också använt ett obundet slumpmässigt urval från den totalräknade statistiken (TRIF). Detta urval finns tillgängligt för 2013–2023 och refereras till som STAR i bilagan. I STAR-urvalet för 2023 ingår ca 2,0 miljoner individer, varav ca 1,4 miljoner är 20 år och äldre.

² Se SCB, Övergång från urvalsbaserad till totalräknad inkomstfördelningsstatistik, Hushållens ekonomi, bakgrundsfakta 2016:1.

³ Se SCB, Nordiska inkomster i IoT och inkomststatistiken 2011–2019, 2021.

Den komplettering med löne- och pensionsinkomster från övriga nordiska länder som har gjorts i TRIF har inte varit möjlig att genomföra i STAR annat än för åren 2020–2023. Detta innebär att dessa STAR-årgångar inte är helt jämförbara med tidigare årgångar.⁴

AKU - Arbetskraftsundersökningarna

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) är en urvalsundersökning som genomförs av SCB. Syftet med AKU är att beskriva den aktuella arbetsmarknadssituationen för befolkningen i åldern 15–89 år (t.o.m. 2020 befolkningen i åldern 15–74 år) samt att ge information om utvecklingen på arbetsmarknaden. AKU tar fram månatlig, kvartalsvis och årlig statistik med tonvikt på såväl antal som andel sysselsatta respektive arbetslösa.

Urvalet utgörs av en delmängd av befolkningen i åldern 15–89 år som dras från SCB:s Registret över totalbefolkningen (RTB). Åldersgruppen 16–64 år har en något högre urvalsfraktion⁵ än övriga åldersgrupper. Det totala månadsurvalet i AKU består av 17 000 personer. Under 2024 var den ovägda bortfallet 57,2 procent.

AKU har sedan 1 januari 2021 anpassats till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1700 om fastställande av en gemensam ram för europeisk statistik om personer och hushåll, som grundas på uppgifter på individnivå som samlas in genom urvalsundersökningar. Bestämmelserna innebär en rad olika förändringar, bl.a. i definitioner, urval och den ordning som frågorna ställs. Samtidigt förändrades även AKU:s hjälpinformation. SCB har till följd av förändringarna publicerat länkade serier (dvs. serier där data innan tidsseriebrottet har anpassats till serien efter tidsseriebrottet).

Lönestrukturstatistik

Lönestrukturstatistiken har till syfte att årligen ge en översiktlig och jämförbar statistik om lönestrukturen för hela arbetsmarknaden. Den belyser lönenivå, lönestruktur och löneutveckling. Statistiken innehåller uppgifter om kön, ålder, yrke, utbildning, näringsgren och region. Den är därför lämplig att använda som underlag för olika analyser och jämförelser mellan kvinnors och mäns löner. Statistiken är uppdelad i fem sektorer: privat sektor (arbetare respektive tjänstemän), kommunal sektor, regionsektor och

⁴ Jämfört med den publicerade statistiken för 2011–2019 blir effekten av att inkludera de nordiska inkomsterna störst på regional nivå. Effekten på de samlade inkomstskillnaderna är liten.

⁵⁵ Sannolikheten att en person finns med i urvalet.

statlig sektor. Statistiken baseras på totalundersökningar av kommuner, regioner och stat och en urvalsundersökning av ungefär 50 procent av löntagarna i den privata sektorn. Samtliga företag med minst 500 anställda är med varje år.

Beräkningsmetoder

Fasit

I bilagan Ekonomisk jämställdhet används mikrosimuleringsmodellen Fasit för att analysera effekter av regeringens politik. Till grund för beräkningarna ligger STAR-data för 2023. Modellen tillåter undersökningar av hur disponibel inkomst m.m. påverkas av en ändring av reglerna för beräkning av olika skatter och transfereringar.

Från och med 2024, där utfallsdata ännu inte finns tillgängliga, görs en framskrivning av de ekonomiska och demografiska förhållanden som väntas gälla (se nedan). Det är även möjligt att med Fasit undersöka hur en regeländring påverkar marginaleffekter och ersättningsgrader för hushållen. Effekterna kan undersökas för olika grupper (inkomstgrupper, hushållstyper etc.) eller aggregerat till samhällsnivå.

Framskrivningen av data för att möjliggöra analyser av åren efter det senaste utfallsåret görs i två steg. Först kalibreras datamaterialets urvalsvikter så att kända ändringar i befolkningsstrukturen och andra uppgifter om antal återspeglas.⁶ Genom kalibreringen justeras det antal individer som representeras av en viss individ i datamaterialet utan att individens övriga variabelvärden påverkas. För att justera vissa inkomstvariabler med avseende på den kända utvecklingen tillämpas sedan proportionell skalning. Detta görs bl.a. för löner, kapitalvinster och övriga kapitalinkomster.

Beräkning av välfärdstjänster

Offentliga välfärdstjänster består av de offentligt finansierade tjänster som kommer individer eller hushåll till del avseende individuell konsumtion inom hälso- och sjukvård, utbildning, socialt skydd samt kultur och fritid. Det offentliga finansierar också kollektiva tjänster, som rättsväsende och försvar.

⁶ Detta gäller antal utbetalade a-kassedagar, antal föräldrapenningdagar, antal individer i arbetsmarknadspolitiska program, antal sysselsatta i olika arbetsmarknadssektorer, antal sjukpenningdagar, antal individer med sjuk- och aktivitetsersättning, inkomstgrundad ålderspension samt garantipension.

Kostnaden för dessa fördelas inte på individer och redovisas därmed inte i bilagan.

I bilagan Ekonomisk jämställdhet används Fasit för att beräkna kostnaden för offentligt finansierade individuella välfärdstjänster och fördela dessa på individer 20 år och äldre. Kostnaden för individuella välfärdstjänster fördelas till den individ som direkt nyttjar tjänsten.⁷ Kostnaden för individuella välfärdstjänster för barn fördelas lika mellan vårdnadshavarna, oavsett om föräldrarna är sammanboende eller särlevande.⁸

Uppgifter om kostnaderna hämtas fr.o.m. 2015 från nationalräkenskaperna. Det som beaktas är den offentliga förvaltningens konsumtionsutgifter, exklusive ingående mervärdesskatt, och den offentliga förvaltningens bidrag till hushållens icke vinstdrivande organisationer. De avgifter som betalas av användaren, t.ex. förskoleavgifter, är borträknade från konsumtionsutgifterna, dvs. det är nettoutgiften som används.

På områden där det finns uppgifter om konsumtion av välfärdstjänster på individnivå har utgifterna fördelats på dessa individer.⁹ Det gäller hela utbildningsområdet och delar av socialt skydd. Totalt sett fördelas ca 50 procent av utgifterna på individer. För områden där det inte finns uppgifter om konsumtion på individnivå har totala kostnader beräknats för olika grupper, t.ex. efter ålder och kön, och sedan fördelats på individer efter gruppstillhörighet.

Beräkning av effekter av välfärdsreformer

När effekter av aktuella reformer avseende olika individuella välfärdstjänster beräknas är konsumtionsmönstren i Fasit utgångspunkten. Välfärdstjänsterna är där uppdelade i ca 30 olika kategorier, t.ex. grundskola och äldreomsorg, där varje kategori har ett eget konsumtionsmönster. Varje enskild reform bedöms tillhöra någon av dessa kategorier. Kostnaden för tjänsten fördelas därefter i befolkningen enligt det befintliga konsumtionsmönstret för den aktuella kategorin. Reformen som är av mer

⁷ Se SCB, Offentliga välfärdstjänster, 2024, för en mer utförlig beskrivning av hur beräkningarna görs. Barnomsorg redovisas som ett eget område i den här redogörelsen. Där ingår förskola, som i nationalräkenskaperna tillhör området utbildning, samt pedagogisk omsorg och fritidshem, som tillhör området socialt skydd.

⁸ Till och med 2017 fördelades barnens välfärdstjänster jämnt mellan de vuxna i det hushåll där barnet var folkbokfört.

⁹ SCB fördelar utgiften för äldreomsorg på de individer som faktiskt har fått äldreomsorg. I denna redogörelse fördelas värdet av äldreomsorgen i stället med en försäkringsansats, där kostnaden fördelas över riskgrupper baserat på ålder och kön. Skälet är att värdet av äldreomsorgen inte bara gynnar dem som behöver äldreomsorg, utan den har också ett värde för dem som kan komma att behöva tjänsten.

generell karaktär fördelas enligt det konsumtionsmönster som gäller för välfärdstjänsterna totalt.

Beräkning av effekter av befolkningsförändringar

Den metod som används för att kvantifiera bidraget från förändringar i befolkningens sammansättning till det förändrade inkomstgapet mellan kvinnor och män går ut på följande. Befolkningen i datamaterialet 2023 viktas om för att replikera åldersstrukturen, utbildningsnivån och andelen födda i olika födelseregioner i 2008 års datamaterial.¹⁰ Omviktningen görs separat för kvinnor och män. De genomsnittliga inkomsterna och inkomstgapet i respektive åldersgrupp hålls dock konstanta på 2023 års nivå. Inkomstgapet mellan kvinnor och män beräknas därefter på nytt utifrån det omviktade datamaterialet. Skillnaden mellan inkomstgapet i det omviktade och det ursprungliga datamaterialet för 2023 tillskrivs förändringar i befolkningsstrukturen.

Ett potentiellt problem med viktningsmetoden är att de enskilda bidragen (från en förändrad åldersstruktur, ökad utbildningsnivå eller ökad andel utrikes födda) normalt sett inte kan summeras till ett sammantaget bidrag. Orsaken är att den enkla viktningsmetoden inte identifierar interaktionseffekter mellan olika faktorer. För att hantera detta beräknas därför s.k. Shapley-värden.¹¹ Vid beräkningen av Shapley-värden fördelas eventuella interaktionseffekter ut på de faktorer som ingår i analysen på ett sådant sätt att de enskilda bidragen kan summeras för att få ett mått på det sammantagna bidraget av samtliga faktorer.

¹⁰ Metoden är en förenklad variant av den metod som används i DiNardo m.fl., Labor Market Institutions and the Distribution of Wages 1973–1992: A Semiparametric Approach, *Econometrica*, 1996. Se också Robling och Pareliussen, Structural inequality: The case of Sweden, OECD Economics Department Working Papers No. 1382, 2017.

¹¹ Se Shorrocks, Decomposition Procedures for Distributional Analysis: A Unified Framework Based on the Shapley Value, *The Journal of Economic Inequality*, 2013.